

การศึกษานโยบายที่เหมาะสม ในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคและ เสถียรภาพราคายางพาราอย่างยั่งยืน

ดร.มนต์ชัย พิณจิตตรสมุทธร และคณะ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤศจิกายน 2563

สนับสนุน : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม (สทว.)

บริหารงานวิจัย : สถาบันคลังสมองของชาติ (KNIT)

(ความคิดเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สทว./ส.คลังสมองไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

Download รายงานฉบับเต็ม
<https://sites.google.com/ku/th/rubberecon/home>.

การศึกษานโยบายที่เหมาะสมในการพัฒนา อุตสาหกรรมยางพารา ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ มหภาคและเสถียรภาพราคายางพาราอย่างยั่งยืน

: สถานการณ์วิเคราะห์บนแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium)

ผลผลิตยางพาราของไทย มากกว่าร้อยละ 80 เป็นการผลิตเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ ในรูปยางพาราวัตถุดิบ ปี 2560 มูลค่าการส่งออกยางพาราวัตถุดิบเป็น 204,556 ล้านบาทต่อปริมาณยาง 4.44 ล้านตัน ขณะที่ผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่า 251,091 ล้านบาทต่อปริมาณยาง 0.65 ล้านตัน ใช้ยางพาราวัตถุดิบมากกว่า 6.80 เท่า แสดงถึงมูลค่าเพิ่มที่น้อยมาก

ยางพาราไทยเน้นส่งออกเป็นวัตถุดิบ ทำให้ขาดการเพิ่มมูลค่าเพิ่มเป็นเวลานาน ยางพาราวัตถุดิบมีสินค้าทดแทนมาก มีอำนาจต่อรองต่ำ ไม่อาจกำหนดราคาขายที่เหมาะสมได้ ด้วยตลาดของผู้ซื้อที่มีอำนาจเหนือกว่า อิทธิพลของตลาดโลกขึ้นนำราคาในประเทศได้ ราคาผันผวนและตกต่ำที่ไม่อาจควบคุมได้นั้นส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่เกษตรกร

**“...จำเป็นต้องเพิ่มมูลค้ายางพารา โดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางให้มากขึ้น
ขับเคลื่อนให้เป็นอุตสาหกรรมศักยภาพสูงที่เชื่อมโยงกับภาคเกษตรกรรม”**

โครงสร้างบนความเสี่ยงนี้ไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจอุตสาหกรรมยางไทยในระยะยาว จำเป็นต้องเพิ่มมูลค่าโดยพัฒนาอุตสาหกรรม และเพิ่มกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางให้มากขึ้น ขับเคลื่อนให้เป็นอุตสาหกรรมศักยภาพสูงที่เชื่อมโยงการใช้ยางพาราจากภาคเกษตรกรรม

งานวิจัยนี้ จึงศึกษา นโยบายที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง ในระยะสั้น-ยาว และวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน ด้วยแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium - CGE) และการระดมความคิดเห็น-สัมภาษณ์เชิงลึก และพัฒนาทิศทางนโยบายการขับเคลื่อนที่ดี สู่ประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ

ผลวิเคราะห์จากแบบจำลอง CGE

- (1). นโยบายเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมส่งออกยางพารา (CESS) ในระดับ +5%, +10% และ +15% ไม่สามารถขับเคลื่อนการขยายตัวเศรษฐกิจ ผลสร้างการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางเพียงเล็กน้อย ไม่มีคัมค่า และไม่มีผลต่อราคายางพาราและราคาผลิตภัณฑ์ยาง
- (2). นโยบายเพิ่มการใช้ยางพาราภายในประเทศ ในสัดส่วน +10%, +20% และ +30% จากระดับปัจจุบัน ทำให้เกิดการขยายตัวในระยะสั้นเท่านั้น ไม่อาจเพิ่มอุปสงค์ยางพาราได้อย่างยั่งยืน แสดงได้จากผลผลิตที่มีการขยายตัวเพียงเล็กน้อย (0.001%) ขณะที่ราคาผลิตภัณฑ์ยางปรับตัวลดลง ในระดับ 0.011%-0.013%

- (3). นโยบายเพิ่มอัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมหภาค เมื่อเพิ่มอัตราภาษีนำเข้า 10% ใน 3 กลุ่มผลิตภัณฑ์ยาง คือ ยางแท่งและยางแผ่น ยางล้อยานพาหนะและท่อยาง และผลิตภัณฑ์ยางประเภทอื่น ๆ ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัว 3.63% คิดเป็น 612,707.70 ล้านบาท ยกกระตือรือร้นราคายางพารา 41.10% ราคาผลิตภัณฑ์ยางเพิ่มขึ้น 23.287% - 26.094% ผลผลิตของผลิตภัณฑ์ยางและยางพาราวัตถุดิบ ต่างก็ปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มยางล้อยานพาหนะและท่อยาง จะมีการขยายตัวมากที่สุด 13.27% การนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาง มีการปรับตัวลดลง 0.872%, 1.484% และ 0.743% ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่าอัตราภาษีที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงความคุ้มค่าเชิงนโยบาย และอัตราการแข่งขันปรับตัวเพิ่มขึ้นทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรม เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 6.69% และระดับที่เหมาะสมในการขยายตัวที่ดีเป็นการเพิ่มภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางที่ระดับ 10%

การขาดแคลนแรงงานกรีดยาง ผลผลิตต่อไร่ที่ลดลง และพื้นที่ปลูกที่ลดลงตามนโยบายของรัฐบาลนั้น คาดการณ์ให้ผลผลิตยางพาราลดลงในสัดส่วน 10% และ 15% ผลวิเคราะห์จากแบบจำลองแสดงให้เห็นว่าไม่มีผลต่อราคายางในตลาดโลก แต่ทำให้อัตราราคายางพาราภายในประเทศสูงกว่า 0.439% เกษตรกรจะสามารถขายยางได้ราคาสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย และไม่คุ้มค่าต่อผลผลิตที่สูญเสียไป

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

0 เพิ่มการใช้ยางพาราภายในประเทศ

- กำหนดเป้าหมายรายปี เพิ่มการใช้ยางพาราในประเทศสู่ 30% ของผลผลิตยางพารา
- ปรับปรุงระเบียบจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ
- ใช้มาตรการ Offset ในการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ มุ่งเป้า 9 ผลิตภัณฑ์ยาง
- ส่งเสริมการลงทุน โดยเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมากขึ้น (BOI+)

0 เพิ่มอัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาง

- อุดหนุนผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศในระดับเทียบเท่าอัตราภาษีนำเข้า 10% อาทิ อุดหนุนสินเชื่อ-เงินลงทุน ฯลฯ เนื่องจากไทยได้ให้สัตยาบันลดอัตราภาษีนำเข้าตามกรอบความร่วมมือ RCEP
- เพิ่มมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี มาตรฐานกฎระเบียบทางเทคนิค และการตรวจสอบฯ ด้านความปลอดภัย สุขภาพ สิ่งแวดล้อม หรือความมั่นคงฯ ที่ไม่ถือเป็นข้อจำกัดทางการค้า ผลิตภัณฑ์ยางเข้าข่ายในเรื่องนี้

0 บริหารจัดการยางพาราทั้งระบบตลอด Supply chain

- บริหารจัดการยางพาราทั้งระบบตลอด Supply chain ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างยางพารา วัตถุดิบกับอุตสาหกรรมฯ ยังไม่เข้มแข็งและมีจำนวนน้อย
- สนับสนุนย้อนทางจากผลิตภัณฑ์ยางไปสู่ยางพาราวัตถุดิบระดับต้นน้ำ เช่น กำหนดปริมาณใช้ยางพาราในผลิตภัณฑ์ยาง
- จัดทำระบบฐานข้อมูลยางพาราให้เป็น Big Data

ข้อเสนออื่นๆ

- เน้นเพิ่มมูลค่าในยางพาราด้วยงานวิจัยและพัฒนา ยางทางการแพทย์ วิศวกรรม ให้ก้าวหน้าทันยางสังเคราะห์

- ปรับยุทธศาสตร์ยางพาราใหม่ให้ชัดเจน ขับเคลื่อน อุตสาหกรรมภูมิอยางพาราอย่างเร่งด่วน และสร้าง Product Champion

- แก้ไขปัญหาลผลิตต่อไร่ที่ลดลง พัฒนาประสิทธิภาพ ตลาดกลางยางพารา เพิ่มปริมาณซื้อขายยางพาราในตลาดกลาง

- พัฒนาตลาดซื้อขายล่วงหน้าแบบส่งมอบจริง และสร้าง Platform เป็นตลาดออนไลน์

- พัฒนารูปแบบสวนยางผสมผสาน และมาตรฐาน FSC/PEFC

